

Sivuaurinko

Halot • Halos

Uuden vetäjän kirjoitus

Perinteisesti, kun virkaan astuu uusi naama, on sanottava jotain. No, aloitetaan sanomalla etten ole kuitenkaan niin uusi naama tässä pestissä, sillä olen ehtinyt olla jaoston vetäjänä menneisyyden hämärissä puolen vuoden jakson. Mullistava ei vetäjän vaihdos muutenkaan ollut, vaan allekirjoittanut alkoi tavallaan luonnostaan hoitaa tiettyjä asioita Jarmon puolesta ja lopulta Jarmo ehdotti että eiköhän jo vaihdeta paikkoja. Jarmo jäi varavetäjäksi, joten liikuttavaan kollegan eläkkeellejättöpuheeseen ei ole tarvetta.

Vaikka Jarmo kertoi aikovansa pitää matalaa profiilia halojen suhteen, sovimme että pääasiassa Jarmo hoitelee ainakin aluksi UMiin kirjoittamisen ja minä olen vähemmän äänessä tällä foorumilla. Netissä sen sijaan koitan pitää huolta nopeasta tiedottamisesta ja kyselyihin vastaamisesta. Yritän saada jaostolle tulevat kuvat viiveettä näkyville. Tähän mennessä olen laittanut kuvia omalle sivulleni, mutta vastedes potretit menevät halojaoston sivuille ja vanhemmatkin vuosikerrat tullaan siirtämään sinne pikku hiljaa.

Tekniikka tekee tuloaan

Halohavaintojen maailmassa näyttäisi puhaltavan muutoksen tuulet. Kun ennen vanhaan raporteja tuhdeista taivaallisista ilmestyksistä tuli lähinnä nimiltä jotka olivat halopiirien vanhoja tuttuja, nykyään pommi saattaa tulla keneltä tahansa. Allekirjoittaneella on jo jonkin aikaa ollut vahvahko syyhy, että suuren yleisön kiinnostus halojen perään on nousussa. Varmasti pitäjissä on haloja huomattu ennenkin, mutta nykyään digikuvan näppää kätevästi ja kuvien siirtäminen netin kautta tapahtuu niinikään jouhevasti.

Muutoksen tuulet tuivertavat halomaailmassa myös sen myötä, että tykkilumen osuus kovien halonäytelmien synnyssä on oivallettu. Ennen vanhaan havaitsija saattoi asua rinteeseen tuntumassa ja nousi kiikkustuolista kerran kahdessa vuodessa katsomaan keskimääräistä komeampaa näytelmää kun tuuli sopivasti puhalsi. Nyt tuuli saa puhaltaa mihin suuntaan tahansa, sillä laskettelurinteiden lähellä asuvat harrastajat käyvät aktiivisesti tarkkailemassa tilannetta ja purkittavat halonäytelmät muistikorteille talteen.

Komeat näytelmähän ovat haloharrastuksessa juuri se oleellisin juttu – se joka saa ihon nousemaan siipikarjan lihalle. Mutta se viimeinen yty tulee siitä kun mukana on harvinaisia haloja. Aktiivisen metsästyksen ja suuren yleisön kiinnostuksen myötä monet ääriharvinaisuuksinakin pidetyt halot ovat alkaneet yleistyä. Marko Mikkilä herkisteli tänä talvena Hastingin vasta-aurinkokaarilla ja Heikki Mahlamäki kuvasi viime talvena 44° sivuauringot, jota saldoa Jaakko Tähti edelleen jatkoi yhdellä havainnolla tänä talvena. Jari Luomanen irrotteli erityisen hienon heijastuneiden Lowitzin kaarten näytelmän. Saapa nähdä millainen räihinä ensi talvena on päällä.

Tykkilumimeininki voidaan nähdä teknisenä edistymisasteleena haloilussa. Suomessa kuka tahansa pystyy nyt ainakin periaatteessa luomaan Etelämantereen kidehelvetin mittakaavat täyttävän halonäytelmän taivaalle. Milloin ensimmäiset Japanilaiset haloturistit tulevat Suomeen?

Teknistä kehitystä on myös pinoamistekniikan saapuminen halokuvaukseen. Yhdistettynä epäterävään maskiin menetelmällä voidaan paljastaa haloja ja piirteitä halonäytelmissä, joita ei yksittäisessä kuvassa eikä paljain sil-

min kykene näkemään.

Ja tällä rintamalla on edelleen kehitettävää. Ostin juuri harmaasuotimen, joka himmentää valoa 13 aukon verran. Filtrin läpi auringon haloja kuvaamalla päästään 20 sekunnin valotusaikoihin. Tällä hetkellä pinoamiskuviin on tullut otettua 20 sekunnin välein yksi silmänräpäyksen valotus. Se mitä välissä olevan 19 sekunnin aikana taivaalla tapahtuu on jäänyt taltioidumatta. Nyt tämä aukko saadaan täytettyä ja kun tällaisia kuvia pinotaan useita päällekkäin, lopullisessa kuvassa pilviverhosta tulee vieläkin tasaisempi kuin tähän saakka on totuttu. Sen myötä myös halojen erottuvuuden luulisi parantuvan entisestään. Filtrin kuitenkin alustavassa kokeiluissa aiheuttaa pientä interferenssihäiriötä, saa nähdä kuinka paljon tämä häiritsee sitten tositoimissa.

Pinoamistekniikassa kameran pitää olla jalustalla jotta kuvat ovat samassa asennossa kun ne pinotaan päällekkäin. Pitkissä otoksissa kamera täytyy kuitenkin auringon seuraamisen vuoksi liikuttaa hiukan panoroiden tai ylös- alas –suunnassa. Tämä on tapahtunut tähän mennessä käsipelillä. Seuraava edistysaskel pinoamistekniikassa onkin laittaa kamera atsimutaaliselle jalustalle jossa on seurantalaitteisto. Lisäksi valotus voidaan automatisoida tietokoneen välityksillä. Digijärkkäreille on saatavilla monipuolisia kauko-ohjaus-ohjelmia.

Ja tästä ei olekaan enää pitkä matka ensimmäiseen automaattisen halokameraan. Jos Etelänavalle saataisiin sijoitettua automaattinen halokamera, siinä olisi Tsekkien havaintoverkon vetäjä Patrik Trncakilla työtä kun naputtelisi loputonta Etelänavan harvinaisten halojen virtaa maailman harvinaisten halojen tietokantaan. Melkoisen inflationhan siinä kärsisi moni harvinaisuus ja alun lieveilmiönä voisi jopa kuvitella lievää masennusta herkimmissä harrastajajaksiloissa ennenkuin pommitukseen tottuisi.

Yhden miehen urotyö

Mutta tosiaan. Kiinan muuri, Pitkä Marssi,

Maailman Harvinaisten Halojen Tietokanta. Patrik aloitti allekirjoittaneen puolivakavan sivulauseen seurauksena listaamaan maailman harvinaisia haloja bittiviidakon uumeniin. Aluksi ajattelin että noh, kunhan sinne saadaan ne harvinaisimmat, mutta tätä kirjoittaessa tuli sähköposti jossa Patrik kertoi ympäpäivänsä jo Parryn kaaria. Ja niitähän maailmassa riittää.

Nähtäväksi jää saako työtä koskaan valmiiksi, sillä varsinkin kun harvinaisten halojen historiassa mennään taaksepäin, tarvitaan jo merkittävää tomuisten kirjajhylyjen seassa hämyämistä. Lisäksi tietokannan ylläpito on oma hommansa, varsinkin tässä tilanteessa, jossa ennustelen yleinen kiinnostuksen lisääntymistä haloihin.

Joka tapauksessa jo olemassa olevien modernien havaintojen listaaminen on merkkipaalu. Kunhan filtrerointioptiota tietokannassa laajennetaan, voidaan sieltä hakea monenlaisia tilastollisia lukuja halojen näkymisille. Lisäksi se toimii lähteenä asioiden vaivattomalle tarkistamiselle. Useisiin havaintoihin on kuvalinkki, joskin huono puoli on että internet-osoitteet ovat sangen elastisia. Kuvien julkaisuluvan pyytäminen tietokantaa varten lukemattomilta ihmisiltä olisi liian työläs tehtävä, joten nettilinkeihin on tyytyminen.

Tietokanta oli ollut puheissa meilläkin päin, mutta mitään ei ehditty saada aikaan. Nyt siihen ei ole edes tarvetta, mikä on oikeastaan hyvin helpottavaa. Tekemättömiä puhteita kuitenkin on. Huoneessani on muutama hyllymetri havaintomappeja Suomessa nähdyistä haloista -60 luvulta lähtien. Vaikka huoneessani on palvaroitin, näiltä lomakkeilta olisi piirorshavainnot harvinaisista haloista hyvä saada skannattua ja siirrettyä nettiin. Kaikki mapeissa olevat harvinaiset halot on kirjattu jo ylös (tein sen viikon projektina eräänä kesänä) ja Patrik niitä ahkerasti siirtelee tietokantaan. Jos havaintomappeja saisi jaettua skannaukseen useille henkilöille, piirroksat saattaisivat olla nopeastikin digitaalisessa muodossa. Ehkä tästä voidaan puhua kesän tapaamisessa.

Kesällä Artjärvelle

Entä muuta? Jarmo avasi Halorepots-blogin mielenkiintoisista halotapahtumista uutisointiin. Blogin tarkoituksena on harrastajien lisäksi yrittää saada ”suurta” yleisöä innostumaan haloista. Hienoilla kuvillahan satunnaisen sivustolle eksyvän saa helpoiten koukutettua, joten sellaisia uutisia suositaan. Tekstit koitetaan pitää kohtuullisen lyhyinä ja ilman päätä sekoittavia selvityksiä ja pohdintoja.

Valitettavasti saksalaiset ja hollantilaiset eivät ottaneet vastaan kutsua tulla blogiin kirjoittajiksi. Syyt tähän ei ole tiedossa, mutta saksalaisilla on ainakin jonkinsortin oma kavana, eivätkä he ehkä katsoneet tarpeelliseksi tulla enää mukaan tähän. Toivon mukaan kuitenkin tulevaisuudessa saamme molempien havaintoverkkojen edustajat uutisoimaan blogiin.

Lopuksi kesäisiin tunnelmiin. Eli heinäkuun 14-16. päivän halotapaamiseen Artjärvellä. Ilmoittautuneita tätä kirjoittaessa on 15 päätä, mikä on mielestäni oikein hyvä luku kun matkaa tapaamiseen vielä on. Sisämajoitus tilaa on 30 henkilölle, joten mukaan mahtuu hyvin ja teltoihin voi aina jatkaa jos tuo numero alkaa ylittymään. Olen parilta ihmiseltä kuullut kommenttia että uskaltaako tapaamiseen tulla ”kun en minä haloista vielä tiedä juuri mitään”. Tapaaminen ei ole karsintatessti metaanijääkidehaloja tutkivan astronautin lähettämiseksi Titaanin pinnalle. Kiinnostus haloihin ja muihin ilmakehän valoilmioihin on erittäin riittävä meriitti tulla tapaamiseen. Omasta puolestani ainakin olisi mukava nähdä naamoja näiden useiden nimien takana jotka listalle säännöllisesti kirjoittavat, mutta eivät ole vielä tapaamisissa näyttäytyneet. Kaikki mukaan Artjärvelle heinäkuussa!

Marko Riikonen

Apuvetäjän raapustus

Kuten edellä kävi ilmi, allekirjoittanut tyrkkäsi virallisen halojaoston edustamisen Markolle.

Hyvä näin, sillä allekirjoittanut alkoi olla jo hiukan loppu hommaan. Mutta en tosiaan aio jäädä eläkkeelle haloista. Kun Riikonen ei hirveän innolla ole UMiin kirjoittamassa niin lupasin hoitaa sen puolen ainakin toistaiseksi.

Tämä tarkoittaa myös sitä, että havaintolomakkeet lähetetään jatkossa edelleen minulle. Mutta jos on tarjolla digikuvia (tai skannattuja diakuvia) niin ne on hyvä lähettää osoitteeseen halot@ursa.fi eli ns. jaoston vetäjäosoitteeseen. Ei kuitenkaan kannata lähettää kuvia täydellä resoluutiolla vaan pienennettyinä esim. 600 kuvapisteen kokoisiksi pisimmältä sivultaan. Jos kuvissa on jotain mielenkiintoista, voimme aina pyytää jälkikäteen täysresoluutioista kuvaa tutkittavaksi.

Nyt kun meillä on käytettävissä Halo reports blogi huippunäytelmien uutisointiin netinlaajuisesti, niin tulemme käyttämään sitä. Koska blogiin ei voi eikä kannata aivan joka kuvaa liittää, niin jaoston kotisivuilta löytyy jatkossa myös blogiin vietyjen näytelmien yksityiskohtaisempia kuvauksia. Kannattaa siis seurata blogia jatkossa.

Mielenkiintoinen yllätys oli kun saimme blogiin mukaan japanilaisen ylläpitäjän. Nousevan auringon maan tai edes sen maailmankolkan halotarjonnasta meillä ei ole ollutkaan kovin vahvaa kuvaa. Hieno homma. Äskettäin myös saksalaisten taholta tuli havaintoja tarjolle blogiin, joten voi olla että heidätkin vielä saamme mukaan.

Vuoden 2004 yhteenveto

Tässä on viimein hiukan rästissä roikkunut yhteenveto halojaoston vuoden 2004 havainnoista. Muistutan että tässä on vain lomakkeilla minulle tulleita ja Suomessa tehtyjä havaintoja.

Paljon sähköpostilistalla näkyneitä havaintoja on jäänyt siten pois. Erityisen selvästi tämän huomaa siitä, että esim. marraskuun 2004 lopun hurja halohyökkäys puuttuu (mm. Jämsän kuun halonäytelmä ja Teuvan näytelmät). Ollisin tietysti voinut ne poimia mukaan sähköposteista, mutta sähköpostihavaintojen heikkous

(tämä ei tosin koske Jämsän tapausta) on usein se, että näytelmän kokonaiskuva ei välttämättä hahmotu viesteistä.

Usein sähköpostiraporteissa ei mainita muuta kuin ne harvinaisimmat tai vain komeimmat halot. Usein havaitsijat eivät saa mainittua edes päivää milloin havainto on tehty. Tänä on tänään aina. Olisi oikein hyvä jos päivä milloin havainto on tehty, kirjattaisiin selvästi viesteihin. Puutteellisten havaintojen ottaminen mukaan vuositilastoihin on aina kyseenalaista. Se kun aiheuttaa tilastojen selvää vääristymistä. Tilastoja vääristää jo valmiiksi moni muukin asia.

Marko edellä totesi että emme tarvitse sitä nettipohjaista havaintotietokantaa enää kun Patrik avasi harvinaisten halojen tietokannan. En ole ihan samaa mieltä. Toivoisin että jatkossa keksimme yksinkertaisen keinon saattaa jaoston raportointi sähköiseen muotoon. Seurauksena voisi olla että raportointiaktiivisuus ehkä kasvaisi ja päästäisiin parempaan otantaan tilastoissa.

Joku voi kysyä miksi tällaisia tilastoja ylipääntänsä tehdään. Hyvä kysymys, mutta minusta se nyt on vähintä mitä jaosto voi saamallaan havainnoilla tehdä. Kuitenkin, jos havaintomäärät tavanomaisia muotoja sisältävistä näytelmistä vielä kovasti putoaa, niin mielekkäys minkäänlaisten tilastojen laskemiseen kyllä loppuu. Nyt havaintomäärä (873) on vielä sellainen että jotain mieltä tilastojen laskemisessa yhä on.

Palataan sitten vuoteen 2004. Kaikilta raporteja lähettäneiltä havaitsijoilta en saanut kokoon koko vuoden havaintoja, mutta ilahduttavasti peräti seitsemältä on oheisessa tilastossa koko vuosi mukana. Kaikkiaan näin kertyi havaintoja 873 kappaletta. Kuten ennenkin, toivon etten ole unohtanut jonkun lähettämiä havaintoja tai hukannut niitä väärään kansioon. Tilastoon kirjattiin nyt 1516 halomuotohavaintoa, joka on muistaakseni enemmän kuin vuonna 2003. Ilahduttava huomio.

Havaitsijoista eniten havaintoja (192) sai ko-

koon Ismo Luukkonen, hänen havainnot yksin ovat 22 % jaoston kaikista havainnoista eli joka viides jaoston havainto oli Ismon käsialaa. Hieno homma. Myös Penttisen Martti ja Mikkilän Marko saivat aimon saaliin eli reilusti yli 100 havaintoa.

Tärkeimmät päätelmät kukin voi tehdä tykönsä seuraavista taulukoista ja graaffeista. Havaitsijalistauksessa "lopun" pitää sisällään havaintoja Juha Ojanperältä, Eero Savolaiselta, Eerik Viitalalta, Reima Eresmaalta, Kellomäki Aarteelta ja Erkki Tervolalta. Kuten tekstissä mainitsin, sähköpostitse raportoituja havaintoja ei ole otettu mukaan.

Ehkä jatkossa on syytä miettiä tilastojen teon kannalta myös sähköpostihavaintojen mukaan ottamista tai jonkinlaista sähköistä havaintoraportointia. Mutta jokin roti sähköpostihavaintoihin olisi ensin saatava. Esimerkiksi aloitteleva havaitsija ei välttämättä pysty nimeämään kaikkea mitä näki.

Piirroshavaintojen tekoa ei voi kuin suositella. Kukin oman taitonsa mukaan. Piirroshavaintojen (vaikka ne jäisi vain omaan muistivihkoon) eräs hyvä puoli on se, että niiden tekeminen vaatii tarkkaavaisuutta. Siinä oppii myös halojen tunnistamista ja huomaamaan eräitä yksityiskohtia jotka auttavat tunnistuksessa. Esimerkiksi onko 46° renkaan ja zeniitin ympäristön kaaren välillä rako vai ei. Lisäksi piirros voi auttaa usein hankalissa tunnistustilanteissa jälkikäteenkin.

Vuosi 2005 ja tuoreimmat havainnot

Viime vuoden havaintoja toivoisin niin pian kuin mahdollista. Seuraavan UMin deadline oli muistaakseni toukokuun puolivälissä, joten vuoden 2005 havainnot minulle viimeistään toukokuun alussa. Osoite löytyy apuvetäjän kohdalta jaoston kotisivuilta.

Ismo Luukkonen sen sijaan ehti jo lähettää muiden havaintojen mukana yhteenvedon omasta vuodestaan. Kaikkiaan 189 havaintoa, joista 170 auringon haloja ja 19 kuulla. "Ihan hyvä vuosi. Määrien suhteen miltei edellisen

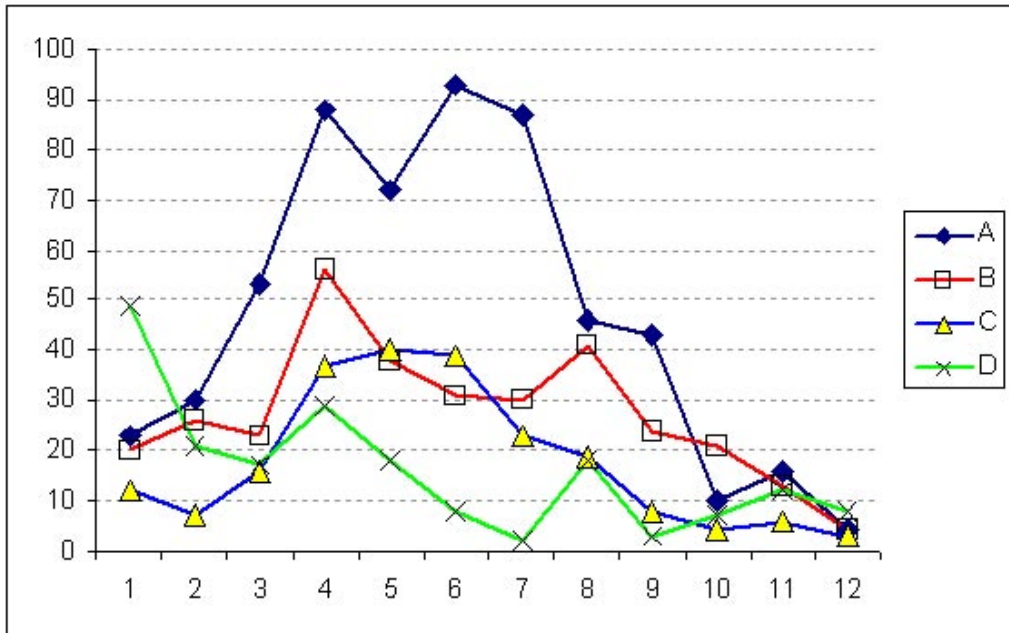

Fig. 1: Auringon halot vuonna 2004 kuukausittain grafiikkana. Mukana neljä yleisintä haloa: A) 22° rengas, B) sivuauringot, C) 22° sivuavat kaaret ja D) auringonpilari. Pystysuunnassa havaitojen lukumäärä ja vaakasuorassa kuukaudet.

Solar halos in year 2004 in Finland. Observations by month. Four most common halos shown: A) 22° halo, B) parhelia, C) 22° tangent arcs, and D) sun pillar. Number of observations are on vertical axes and months are on horizontal axes.

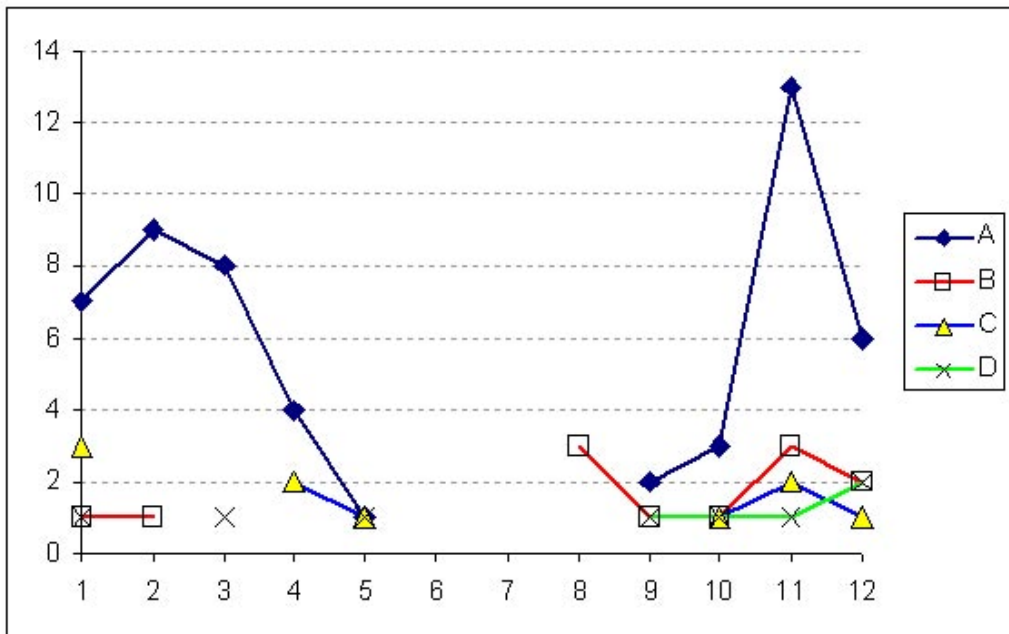

Fig. 2: Kuun halot vuonna 2004 kuukausittain grafiikkana. Halot samat kuin Fig. 1:ssä..

Lunar halos in year 2004 in Finland. Halos are same as in Fig. 1.

2004	kuukausi													
halo	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	yht	%
22r	23	30	53	88	72	93	87	46	43	10	16	4	565	37,3 %
sa	20	26	23	56	38	31	30	41	24	21	13	4	327	21,6 %
22sk	12	7	16	37	40	39	23	19	8	4	6	3	214	14,1 %
ap	49	21	17	29	18	8	2	18	3	7	12	8	192	12,7 %
zyk	2	4	8	12	8	10	8	9	9	1	1		72	4,7 %
hr			3	7	8	9	4	2	2	2			37	2,4 %
46r		1	5	6	3	3	1	1	1				21	1,4 %
46sk.y			5	5	5	1	1	1	2		1		21	1,4 %
46sk.a			1	3	3	2					1		10	0,7 %
23ph.y							1	9					10	0,7 %
Pk.yko			1	2	3	1			1				8	0,5 %
120sa				2	3	2	1						8	0,5 %
aa	2	3									1		6	0,4 %
23r								4					4	0,3 %
Wvak					1	3							4	0,3 %
18ph								3					3	0,2 %
9r							1	2					3	0,2 %
18r							1	1					2	0,1 %
Lk					1	1							2	0,1 %
Gvak					1						1		2	0,1 %
Mk	1										1		2	0,1 %
35r								1					1	0,1 %
Pk.ako						1							1	0,1 %
va						1							1	0,1 %
=	109	92	132	247	204	205	160	157	93	45	53	19	1516	100,0 %

Fig. 3: Auringon halot vuonna 2004 kuukausittain halomuotokohtaisesti.
Solar halos in 2004 in Finland.

2004 kuu	kuukausi													
halo	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	yht	%
22r	7	9	8	4	1				2	3	13	6	53	59,6 %
ap	1	1						3	1	1	3	2	12	13,5 %
22sk	3			2	1					1	2	1	10	11,2 %
sa	1		1		1				1	1	1	2	8	9,0 %
hr	1									1			2	2,2 %
zyk												1	1	1,1 %
46sk.a	1												1	1,1 %
aa		1											1	1,1 %
ellx1	1												1	1,1 %
=	15	11	9	6	3	0	0	3	4	7	19	12	89	100,0 %

Fig. 4: Kuun halot vuonna 2004 kuukausittain halomuotokohtaisesti.
Lunar halos in 2004 in Finland.

2004	kuukausi												yht	%
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Luukkonen Ismo	12	9	13	21	17	21	23	24	17	13	15	7	192	22,0 %
Penttinen Martti	8	8	4	21	18	18	17	23	10	9	10	3	149	17,1 %
Mikkilä Marko	13	11	18	15	16	16	11	13	9	4	7	8	141	16,2 %
Moilanen Jarmo	9	9	8	9	10	14	9	6	8	2	6	1	91	10,4 %
Öhman Teemu	5	9	12	12	10	13	8	4	3	2	2	0	80	9,2 %
Sälevä Olli	4	7	14	8	5	8	6	4	4	2	4	2	68	7,8 %
Mäkelä Veikko	1	2	5	10	4	8	4	7	2	3	2	1	49	5,6 %
loput	17	14	5	15	15	8	19	10	0	0	0	0	103	11,8 %
=	69	69	79	111	95	106	97	91	53	35	46	22	873	100,0 %

Fig. 5: Havaittajakohtaiset havainnot vuonna 2004 kuukausittain.
Observations by observers in 2004 in Finland.

Fig. 1-5: These statistics are compiled by using only observations reported for FHON by paper forms. Most observations reported by e-mails or by mailing list are ignored in these statistics.

veroinen, mutta huippunäytelmät jäivät näky-mättä. Heinäkuun Lowitz sentään piristi har-vinaisuussaldoa." Ismon tilastoissa huhtikuu ja heinäkuu oli halomuotoa per näytelmä laskien parhaimmat. 2,89 ja 2,60 muotoa keskimäärin näytelmässä kyseisinä kuukausina. Runsain muoto oli odotetusti 22° rengas. Sivuauringot ja 22° sivuavat seuraavina. Ismo porskutti lop-puvuodenkin hyvää tahtia havaintoja, mutta mitään erityisesti mainittavaa ei loppuvuoden havaintoihin kuulunut.

Tänä talvena on havaittu paljon huippunäytel-miä eri puolella Suomea ja ulkomaillakin. Par-haimmistoon pääsee kätevästi nyt käsiksi Halo reports blogin kautta <haloreports.blogspot.com>. Sieltä jokainen voi käydä katsomassa esim. Kajaanissa 26.2. 2006 näkyneen huikean halonäytelmän kuvia. Kuvissa on mm. Tapen kaaret ja muita herkkuja. Aika villiä menoa! Tuona päivänä täällä Vaalassa ei kyseisenä päivänä mitään, vaikka matkaa ei ole kuin 54 km linnuntietä. Uskoisin Kajaanin näytelmän synnyttäjänä toimineen UPM-Kymmenen sellutehtaan päästöt, niissä on usein näkynyt haloja talvipakkasilla.

Marko Mikkilä lähetti raportteja loppuvuoden havainnoistaan. Lähetti ja lähetti, kävi kylässä ja toi havainnot. Jokaisen sähköpostilistaa tai Halo reports blogia seuraava tietää, että joulu-

kuussa Marko kuvasi ällistyttäviä haloja Sievin Louekallion laskettelukeskuksen lumitykkipil-vistä. Palaan asiaan seuraavassa UMissa ki-dekuvien kera. Muuten Markon loppuvuoden 2005 havainnot olivat tavanomaista.

Ne Markon havaitsemat kovat näytelmät oli-vat kuulla 8-9.12. 2005 jolloin Parry, Moila-sen kaari, aurinkokaari, ylemmät Tapen kaaret, 120° sivuauringot. 9-10.12. 2005 jolloin Parry ja mahdollinen Moilasan kaari. 16-17.12. 2005 taivaalla esiintyivät 120° sivuauringot, Parryn kaari, aurinkokaari ja Moilasan kaari. Viimei-nen kova koitos oli 17-18.12. 2005 todella hui-kealla arsenaalilla: 120° sivuauringot, Parryn kaari, mahdollinen alakovera Parry, aurinko-kaari, Hastingsin vasta-aurinkokaaret ja vielä aluksi näkynyt ellipsihalo. Nämä siis kaikki näkyivät kuulla. Aika mieletöntä...

Olli Sälevä on lähettänyt havaintoja syyskuul-ta aina vuoden 2005 loppuun ja alkuvuodesta 2006. Loppuvuoden 2005 tarjonta oli köyhän-laista. Mitään suuria ihmeellisyyksiä ei Rova-niemen taivaat Ollille tarjonneet alkavanakaan vuonna, mutta 11.2. 2006 näkyi sentään pie-nimuotoisessa jääsumunäytelmässä Moilasan kaari. "Ei ole varmaankaan mikään yllätys, että tämäkin näkyi Ounasvaaran tykkilumen pölyssä." Olli toteaa tilanteesta. Lumitykkien

rooli hyvien halokidepilvien aiheuttajina on viimeistään tänä vuonna tiedostettu havaitsijoiden piirissä laajemminkin.

Ollin näytelmä ei kuitenkaan loppunut aurinгон laskettua. Vielä illalla kidepilvet kiusasivat Rovaniemen havaitsijaa. Lamppujen yllä näkyi korkeita pilareita, jotka muodostivat Y-kirjaimia taivaalle. Merkki paremmasta kiteistä, sillä Y-muotoiset keinovalopilarit ovat itse asiassa 22° ylläsivuavia kaaria. Aina kun niitä on näkyvissä, kannattaa mennä lähemmäs valoja. Olli epäili itse että Y-kaari olisi Moilaisen kaari, koska pilari jatkui sen läpi. Voi olla, mene ja tiedä. Ollilla on tilanteesta kuvia, jotka pitää varmaan tutkia tarkempaan.

Kuullakin näkyi haloja. 22° ylläsivuava kaari sai Ollin kuvaamaan kuun seutua. Kuvissa näkyi Parryn kaari ja horisonttirengas. Pimeämmällä paikalla Olli myös pääsi näkemään horisonttirenkaan. Vastapuolella tuntui olevan jotain ja kuva vahvisti sen, Greenlerin vastaaurinkokaaret kurottautuivat alas horisonttirenkaalta. Greenlerit kuulla on aina merkkitaupaus. Hieno homma että Olli sai ne kuvattua.

Vähän vanhempaa havaintoraporttia tuli postiluukusta jo aikaa sitten. Usein epäilen hukanneeni joitain havaintoja, mistä lie johtuvan, mutta tämä tapaus todistaa että niin voi tosiaan tapahtuakin. Petri Tikkanen lähetti havaintojaan jo vuodelta 2003. Hänen havaintolomakkeensa vain oli joutunut ihan väärään kasaan kun löysin sen erästä hyllyä tyhjentäessä. Havainnoista käy ilmi, että huhtikuusta elokuuhun 2003 Petri oli kerännyt 13 havaintoa Jyväskylän seuduilta. Petrin saalis oli lähinnä tavanomaisia muotoja.

Kevät tulossa

Tätä juttua viimeistellessäni on jo joitain kevään merkkejä halorintamalla näkynyt. Jospa tämä vuosi tarjoaisi joitain klassisia näytelmiä mahdollisimman monen havaitsijan riemuksi. Olkaa tarkkoina ja harjoitelkaa niiden tavanomaisten näytelmien kanssa havaintorutiineja ja kuvaamista.

Jarmo Moilanen

English summary

Dear halo friends!

We have finally a new section leader of halo section of Ursa astronomical association (or FHON). His name is Marko Riikonen and I am now assistant of section leader. I will probably write most of Sivuaurinko columns in future.

In this Sivuaurinko you will find first text by Marko. Marko tell you first about new technics for halo observations. Mainly photo stacking and his experiences of long exposures with dark neutral density filter.

After Marko's suggestion, leader of Czech Halo observation project, Patrik Trneak, has open a database of observations of rare halos of the World. There is already lots of observations. Well done Patrik!

We have a halo meeting here in Finland in July this year. It will be held in Artjärvi observatory area in southern Finland. Everyone are welcome there. Please contact Marko for details.

End of this Sivuaurinko is some statistics from year 2004 (finally) and some word about latest observations. There has been lots of good displays in Finland lately. But since we now have haloreports.blogspot.com, I invite you to check out latest hot halo news from there!